

AUGLÝSING

um náttúruvættið Hverfjall í Skútustaðahreppi

1. gr.

Um friðlýsinguna

Umhverfisráðherra hefur í samræmi við VII. kafla laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, 12. gr. auglýsingar um náttúruvættið Hverfjall (Hverfell) í Skútustaðahreppi nr. 1261/2011 í Stjórnartíðindum og með samþykki landeigenda jarðarinnar Voga og Skútustaðahrepps og að fengnu álitum Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar Íslands, ákveðið að endurskoða friðlýsingu náttúruvættisins Hverfjalls í Skútustaðahreppi sbr. 48. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Hverfjall er stór, hringlaga öskugígur, um 1000 m í þvermál, sem rís 90-150 m yfir flatlendið umhverfis. Gígurinn myndaðist fyrir um 2500 árum í þeytigosu í grunnu stöðuvatni og er sérstakur að því leyti að gígskálin er álíka djúp og gígurinn er hár. Hlíðar gígsins eru brattar og þétt settar af vatnsrásum. Hann er í röð fegurstu og reglubundnustu öskugígamyndana sem gefur að líta á Íslandi og talinn í röð þeirra stærstu sinnar tegundar á jörðinni. Hverfjall er syðsti hluti a.m.k. 1800 m langrar gossprungu. Norðan þess eru því minni gígar úr sama gosi, auk túffstabba sem myndaðist við gjóskuflóð frá Hverfjalli. Í túffstöbbunum er að finna steingerðar jurtaleifar.

Friðlýsta svæðið er 2,76 km² að stærð.

2. gr.

Markmið friðlýsingarinnar

Markmiðið með friðlýsingu Hverfjalls sem náttúruvættis er að vernda sérstæðar jarðmyndanir svæðisins. Þá er jafnframt markmið friðlýsingarinnar að tryggja að svæðið nýtist til útivistar og fræðslu, enda útivistar- og fræðslugildi hátt.

Með friðlýsingunni er verndargildi svæðisins tryggt. Jafnframt er tryggt að svæðið nýtist til útivistar og ferðaþjónustu til framtíðar og sé í stakk búið til að taka á móti þeim fjölda gesta sem sækja svæðið heim en gígurinn er vinsæll viðkomustaður ferðamanna sem heimsækja Mývatnssveit.

3. gr.

Mörk náttúruvættisins

Mörk svæðisins eru fjallið sjálft og næsta umhverfi auk gjóskuminja (túffstabba) norðan fjallsins. Mörk svæðisins eru sýnd á hnitsettu korti í viðauka I en nánari landupplýsingar, m.a. hnit, má nálgast hjá Umhverfisstofnun.

4. gr.

Umsjón með náttúruvættinu

Umhverfisstofnun hefur umsjón og eftirlit með náttúruvættinu í samræmi við 2. mgr. 13. gr. og 79. gr. laga nr. 60/2013.

Umhverfisstofnun er heimilt að gera samning um umsjón og rekstur svæðisins sbr. 85. gr. laga nr. 60/2013. Til grundvallar samningi um umsjón skal liggja stjórnunar- og verndaráætlun

fyrir svæðið. Í samningi skal m.a. kveða á um réttindi og skyldur samningsaðila, menntun starfsmanna og gjaldtöku. Samningurinn felur ekki í sér vald til töku stjórnvaldsákvarðana.

Umhverfisstofnun skipar ráðgjafanefnd um svæði í Mývatnssveit sem eru friðlýst skv. lögum um náttúruvernd. Ráðgjafanefndin er Umhverfisstofnun til ráðgjafar um málefni er varða m.a. vernd og rekstur svæðanna, samstarf þeirra og stefnumótun. Í nefndinni sitja einn fulltrúi skipaður af Umhverfisstofnun og fer hann með formennsku, einn fulltrúi skipaður af sveitarfélagi og einn fulltrúi skipaður af Náttúrustofu Norðausturlands. Auk þess skal skipaður einn fulltrúi fyrir hönd hvernjar jarðar innan friðlýstra svæða í Skútustaðahreppi. Ráðgjafarnefndin er skipuð til fjögurra ára í senn og er hlutverk hennar nánar útfært í erindisbréfi Umhverfisstofnunar.

5. gr.

Stjórnunar- og verndaráætlun

Umhverfisstofnun ber ábyrgð á að gerð sé stjórnunar- og verndaráætlun fyrir náttúruvættið í samvinnu við landeigendur, sveitarfélag og eftir atvikum aðrar fagstofnanir og hagsmunaaðila í samræmi við 81. gr. laga nr. 60/2013. Í stjórnunar- og verndaráætlun skal m.a. fjallað um landnýtingu, landvörslu, vöktun, uppbyggingu, fræðslu og miðlum upplýsinga og aðgengi ferðamanna, þar á meðal aðgengi fatlaðs fólks.

Stjórnunar- og verndaráætlun er háð staðfestingu ráðherra, sbr. 3. mgr. 81. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013.

6. gr.

Verndun jarðmyndana

Óheimilt er að hrófla við eða skemma á annan hátt jarðmyndanir í náttúruvættinu.

7. gr.

Verndun gróðurs og dýralífs

Óheimilt er að spilla gróðri í náttúruvættinu og óheimilt er að trufla dýralíf af ásetningi innan marka náttúruvættisins.

Óheimilt er að sleppa eða dreifa framandi lífverum innan náttúruvættisins, þ.m.t. ræktun og dreifing framandi plöntutegunda, í samræmi við reglugerð um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda nr. 583/2000.

8. gr.

Rannsóknir og vöktun

Náttúrufræðistofnun Íslands ber ábyrgð á vöktun á náttúruvættinu, sbr. 74. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Vöktunaráætlun skal vera unnin í samráði við Umhverfisstofnun og vera hluti stjórnunar- og verndaráætlunar. Skýrslur um niðurstöður rannsókna og vöktunar skulu vera aðgengilegar fyrir Umhverfisstofnun og landeigendur.

Aðrar náttúrufræðisrannsóknir en lögbundnar rannsóknir fagstofnana sem kunna að hafa í för með sér jarðrask eða truflun dýralífs eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar.

9. gr.

Landnotkun og mannvirkjagerð

Allar framkvæmdir innan náttúruvættisins eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar, sbr. 2. mgr. 40. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, sveitarfélags sbr. skipulagslög nr. 123/2010 og lög nr. 160/2010 um mannvirki og landeigenda. Framkvæmdir skulu vera í samræmi við samþykkt skipulag og stjórnunar- og verndaráætlun. Gert er ráð fyrir merktum og stikuðum gönguleiðum um svæðið og skal leitast við að þær tengist öðrum gönguleiðum um Mývatnssveit.

Starfsmönnum náttúruvættisins er heimil, ef nauðsyn krefur, notkun vélknúinna farartækja vegna starfa við stígagerð innan marka náttúruvættisins, sbr. 5. gr. reglugerðar nr. 528/2000 um takmarkanir á umferð í náttúru Íslands.

10. gr.

Umferð um náttúruvættið

Almenningi er heimil för um náttúruvættið, en fylgja skal merktun leiðum í samræmi við fyrirmæli hverju sinni. Almenningi er óheimilt að ganga um utanverðar hlíðar fjallsins nema á merktum gönguleiðum.

Óheimilt er að hafa lausa hunda í náttúruvættinu að undanskildum veiði-, þjónustu- og smalahundum þegar þeir eru að störfum í gæslu eiganda eða umráðamanns.

11. gr.

Tjöldun, gisting og umgengi

Óheimilt er að hafa næturstað innan hins friðlýsta svæðis. Einnig er óheimilt að urða eða henda rusli innan náttúruvættisins og skal allur úrgangur tekinn með út af svæðinu.

12. gr.

Veiði og notkun skotvopna

Veiðar á mink og ref eru heimilar í samræmi við ákvæði laga nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum. Öll önnur meðferð skotvopna er bönnuð innan náttúruvættisins, að undanskildum veiðum á framandi ágengum tegundum í samræmi við ákvæði laga nr. 64/1994.

13. gr.

Viðurlög

Um brot gegn ákvæðum friðlýsingarinnar fer samkvæmt lögum um náttúruvernd nr. 60/2013.

14. gr.

Gildistaka

Friðlýsingin öðlast þegar gildi. Við gildistöku fellur úr gildi auglýsing nr. 1261/2011 um náttúruvættið Hverfjall (Hverfell) í Skútustaðahreppi.

Umhverfisráðuneytinu, dags.